

ЗНАМЕНИТІ УКРАЇНЦІ

ІГОР КОЛЯДА

КАЗИМИР
МАЛЕВИЧ

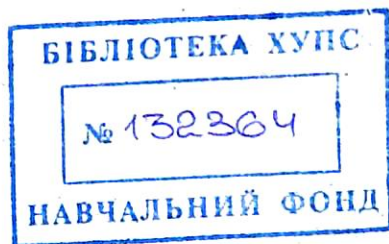
FOLIO

94(471)
К 62

ЗНАМЕНИТІ УКРАЇНЦІ

ІГОР КОЛЯДА

КАЗИМИР МАЛЕВИЧ

Харків
«Фоліо»
2018

УДК 821.161.2+7.071.1

К 62

Серія «Знамениті українці»
заснована в 2009 році

Художник-оформлювач
Д. О. Чмуж

Коляда І. А.

К62 Казимир Малевич / Ігор Коляда; худож.-оформлювач
Д. О. Чмуж. — Харків: Фоліо, 2018. — 121 с.: іл. — (Знамениті українці).

ISBN 978-966-03-5098-4 (Знамениті українці).

ISBN 978-966-03-8058-5.

Відомий художник і теоретик живопису, по праву і за походженням — художник української землі, приналежністю до якої він пишався і саме від неї взяв увесь свій талант і самобутність. Один із лідерів авангардистської течії початку ХХ століття, засновник і гуру супрематизму, він був співзвучний часові, своїми роботами кидаючи виклик старому, пропонуючи нове, комбінуючи сміливу яскравість контрастних фарб і просту геометрію форм свого «абстрактного» бачення навколишнього світу. Феномен Казимира Малевича у тому, що його інтуїтивні мистецькі пошуки та теоретичні узагальнення стали тим всепланетарним пророцтвом, яке визначає інтелектуальні творчі здобутки й наукові відкриття ХХІ ст...

УДК 821.161.2+7.071.1

ISBN 978-966-03-5098-4
(Знамениті українці)
ISBN 978-966-03-8058-5

© І. А. Коляда, 2018
© Д. О. Чмуж, художнє оформлення, 2018
© Видавництво «Фоліо», марка серії, 2009

*Присвячую
Валентині Володимирівні Крижанівській,
моєму Наставнику*

«Культура — це явище глобальне, по суті, навіть космічне. Фактично, національний момент не є вирішальним.

Проблема росіян зараз полягає в тому, що вони вважають, що якщо ми називаємо Малевича українським художником, ми вилучаємо його з російської культури. Але ж українців там повно. Фактично, українці європеїзували Росію. Вона не була європеїзована, починаючи з Києво-Могилянської академії. Тому слід України там або тотальний — як у XVIII ст., або все одно помітний — як у XIX—XX ст. Коли ми вказуємо їм на українських художників, як от, наприклад, Рєпіна, вони бояться, що залишаться з голим носом. Колись академік Д. Лихачов, який до України завжди ставився поблажливо як до «братьев наших меньших», несподівано став лютим українофобом. Він сказав: «Нам же ничего не останется! Все — хохлы: Левицкий, Боровиковский, Чайковский, Алексей Толстой». Він перелякався і став лютим українофобом. Я його психологічно можу зрозуміти. Але я завше кажу своїм колегам: все залишається. Ясно, що є російська культура як певна цілісність.

Мистецтво — це цілісність. Наприклад, Уїтлер народився в Америці, жив там до 12 років, потім поїхав до Англії і ніколи не повертався. Раніше його писали англійським художником, а тепер американці домоглися, що його називають американським художником, але видатним діячем англійської культури. Так само про Пікассо пишуть: іспанський художник, видатний діяч французької культури. Хоча в самій Іспанії кажуть: так він каталонський художник!

Українці відчують українське, чого не чують інші, росіяни — російське, білоруси — білоруське. Виявляється, Міцкевич — білорус. Я згадав, що він себе називав завше литвином, а литвин — це білорус. Не литовець, Литвак, литовець — це інше, а «литвин» — синонім «білоруса». І це нормально, що кожен бачить щось своє.

Коли ми відкрили український аспект, Джон Боулт нам дякував. Він казав: «Ми заціклилися. Ми бачимо у Малевича стільки незрозумілого для нас і не можемо знайти відповіді. Десять років малевичезнавство крутилося на холостому ході. Все, що можна було, ми вже вичерпали, і раптом — український аспект. І багато чого стало зрозуміло. Чому, наприклад, він став барвистим, хоча був безбарвним у Ленінграді? А тому, що він знову сюди приїхав, а тут і народне мистецтво, і спогади дитинства, а поруч Пальмов і Богомазов — спектралісти. Він до них і пристав. Потім «другий селянський цикл» — це було щось загадкове, але коли з'ясували, як він любив селян і селянське мистецтво, як малював селян залізними людьми, а потім — безпорадними чоловічками (1929 рік був вододілом), багато чого

стало зрозумілим. Джон Боулт каже: «Грузини розповідають про грузинський авангард, українці — про український, а нам було ліньки цим займатись. У нас був російський авангард, ми його вивчали. Навіщо цей поділ? Але потім ми зглянулись на те, що національні дослідники воруються, зробили над собою зусилля і не пошкодували, бо тоді ми зрозуміли, чому Бурлюк не такий, як Філонов, хоча вони говорять однією мовою і входять до одного кола. Якулов також з того ж кола, знову — зовсім інший. А тому що Бурлюк — українець, і в цьому поясненні світлих кольорів, і жовто-синього, і відкритого степового простору. А Філонов — росіянин, це лісова свідомість. От і різниця. Або Якулов — вірменин, пов'язаний із Грузією, на нього вплинула персидська мініатюра. І дійсно існує цілісність російського авангарду, але в цьому авангарді багато ешелонів, і український навіть переважає». Джон Боулт — людина дуже дотепна, і в одній зі своїх статей він написав, що в російському авангарді так багато українців, що він пропонує перейменувати російський авангард на український. А з 1994-го року німецький словник став писати, що Казимир Малевич — український художник, а Олександра Екстер — українська абстрактна художниця. Тепер все частіше у світі К. Малевича називають українським художником. Так потрошки звикають. Так як звикають, що є Українська держава, є українська мова». (Д. Горбачов. Із інтерв'ю газеті «Українська правда»).

«Кожна країна народжує художників, які назавжди вибирають у себе сонячне світло своєї батьківщини, її пейзажі,

форми і кольори її довілля... Взаємодія усіх цих факторів визначає специфіку "національного мистецтва..."»

(Жан-Клод Маркаде «Простір, колір, гіперболізм: характерні риси українського авангарду»)

«В ньому змагалися два начала: урбаністичне, що схиляло, як він сам казав, до гам білого і чорного, і сільське — райдужне, спектральне. Городяни, за його спостереженням, барвобоязливі, і лише у великі свята розквітчують вулиці і майдани на згадку про яскраву природу, яку вони зневажили заради "великого культурного базару — міста"».

«Будемо розглядати столицю як приймача кольорової енергії, що йде з сіл — цих маленьких центрів глибокої провінції — через окружні і губернські міста. І в кожному центрі кольоровий промінь зустрічається й перетинається з променем затемнення».

(Дм. Горбачов)

«...нове залізне, машинне життя з ревом автомобілів, блиском електричних вогнів, гуркотом пропелерів — розбудили душу, котра задихалася в катакомбах старого розуму й вийшла на перехрестя доріг неба і землі. Якби всі художники побачили перехрестя цих небесних доріг і зрозуміли масштаби і глибину переплетення наших тіл із хмарами в небі — тоді б не писали хризантем».

(К. Малевич)

ЗМІСТ

Розділ перший. Родовід	7
Розділ другий. Батьки. Родина	26
Розділ третій. Українське Поділля, Слобожанщина, Сіверщина. Дитинство. Райня юність	33
Розділ четвертий. Конотоп	56
Розділ п'ятий. Курськ	65
Розділ шостий. Москва. Петербург. «Чорний квадрат». Супрематизм	71
Розділ сьомий. «Пролетарський супрематист»	86
Розділ восьмий. Київ	92
Розділ дев'ятий. Кохання Супрематиста	101
Розділ десятий. Перед Вічністю	107
Розділ одинадцятий. Посмертний трагіфарс	112
Післямова	116
Література	118

Науково-популярне видання

Серія «Знамениті українці»

КОЛЯДА

Ігор Анатолійович

КАЗИМИР МАЛЕВИЧ

Головний редактор О. В. Красовицький
Відповідальна за випуск Л. Л. Северова
Художній редактор О. А. Гугалова
Технічний редактор Г. С. Таран
Комп'ютерна верстка: І. Л. Цибульник
Коректор Р. Є. Панченко

Підписано до друку 18.07.18. Формат 70х108 1/32.
Умов. друк. арк. 5,60. Облік.-вид. арк. 4,63.
Тираж 500 прим. Замовлення № 8-158.

ТОВ «Видавництво Фоліо»
вул. Римарська, 21А, м. Харків, 61057
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5244 від 09.11.2016

Сайт та інтернет-магазин видавництва:
www.folio.com.ua
Електронна адреса:
market@folio.com.ua

Надруковано з готових позитивів
у ТОВ «Видавництво Фоліо»
вул. Римарська, 21А, м. Харків, 61057
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5244 від 09.11.2016

Відомий художник і теоретик живопису, по праву і за походженням – художник української землі, приналежністю до якої він пишався і саме від неї взяв увесь свій талант і самобутність. Один із лідерів авангардистської течії початку ХХ століття, засновник і гуру супрематизму, він був співзвучний часові, своїми роботами кидаючи виклик старому, замість віджилого пропонуючи нове, комбінуючи сміливу яскравість контрастних фарб і просту геометрію форм свого «абстрактного» бачення навколишнього світу. Феномен Казимира Малевича у тому, що його інтуїтивні мистецькі пошуки та теоретичні узагальнення стали тим всепланетарним пророцтвом, яке визначає інтелектуальні творчі здобутки й наукові відкриття ХХІ ст...

ISBN 978-967-03-8058-5

9 789660 380585

Купити книги
на сайті
видавництва
folio.com.ua